

Motion till riksdagen 2006/07:Ub267

av **Rossana Dinamarca m.fl. (v)**

Kunskap om könsmaktsordningen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändringar i läroplanerna för grundskolan och gymnasieskolan samt i högskoleförordningens examensordningar.

Motivering

Jämställdhet är en politisk viljeyttring som alla politiska partier har enats om. Därför har jämställdhetssträvandena också skrivits in i de dokument som styr skola och högre utbildning. För grundskola och gymnasieskola ingår jämställdhet i läroplanerna, dels i den värdegrund som verksamheten ska gestalta och förmedla, dels när det gäller rätten till likvärdig utbildning och rätt till lika behandling. I nu gällande skollag står att alla som arbetar i skolan ska främja jämställdhet. I högskolelagen (1992:1434) 1 kap. 5 § finns en bestämmelse om att jämställdhet mellan kvinnor och män alltid ska iakttas och främjas i högskolornas verksamhet.

För att kunna leva upp till paragrafen krävs kunskap hos all personal i skolan. Men framför allt måste elever och studenter ges kunskap för att själva kunna bilda sig en egen uppfattning, ta ställning och själva agera för förändring. För att nå dit är kunskap om könsmaktsordningen, kvinnors och mäns olika livssituation i olika tid och rum och olika feministiska teorier och samhällsanalyser ett grundläggande verktyg. Detta måste tydligt framgå av lagstiftning och skrivas in i olika styrdokument.

En grund för detta är den definition av jämställdhet som Unesco arbetar efter och som i utbildningssammanhang inkluderar åtminstone tre dimensioner: den första handlar om jämställdhet i termer av lika tillgång till utbildning, den andra om jämställdhet i utbildning och den tredje om jämställdhet genom utbildning. Sverige uppfyller Unescos jämställdhetsmål vad gäller den första dimensionen. Här har flickor och pojkar, kvinnor och män samma formella

Fel! Okänt namn på

rätt till utbildning. Samtidigt vet vi att flickor och pojkar väljer olika inriktningar på sin utbildning. Pojkar prioriterar i högre grad än flickor studieval som leder till yrken inom bl.a. teknik, bygg och hantverk, medan flickor i större utsträckning prioriterar vård, omsorg och skola.

Unescos andra dimension av jämställdhet i utbildning berör flera olika aspekter. Dels handlar det om frihet från diskriminering och bemötandet i skola och utbildning, dels handlar det om innehållet i utbildningen, dvs. jämställdhet som ett kunskapsområde. Den senare är relaterad även till den tredje dimensionen som berör jämställdhet genom utbildning. Vänsterpartiet anser att Unescos andra och tredje definition – jämställdhet i och genom utbildning – inte uppfylls i svensk utbildning och nu måste prioriteras. Ett först steg bör tas genom att enligt nedanstående förslag skriva in kunskap om könsmaktsordningen i läroplaner och i examensordningarna i högskolelagen.

I Lpo94 och Lpf94 finns avsnitt om skolans uppdrag respektive skolans huvuduppgifter. I dessa avsnitt beskrivs ett antal perspektiv – historiskt, miljö, internationellt och etiskt – som ska finnas med i all undervisning. Vänsterpartiet anser att till dessa bör läggas ett genusperspektiv. För grundskolan kan det placeras efter internationellt perspektiv i Lpo94 och ges följande lydelse: *Genom genusperspektivet får eleverna möjlighet att ytterligare nyansera frågorna om mångfald, makt och jämlikhet. Undervisningen stödjer därmed eleverna i deras identitetsskapande process samt ger dem förutsättningar att själva ta ställning och påverka rådande könsmaktsstrukturer.*

I Lpf94 för gymnasieskolan och grundläggande vuxenutbildning bör avsnittet om genusperspektiv placeras direkt efter det etiska perspektivet och ges följande lydelse: *Genusperspektivet stödjer elevernas utveckling och identitetsskapande process. Det ska ge kunskap om maktrelationen mellan gruppen kvinnor och gruppen män samt om hur begreppen kvinnligt och manligt konstrueras inom en patriarkal ordning. Det ska ge eleverna förutsättningar att själva ta ställning och kunna påverka rådande könsmaktsstrukturer.*

På högskolenivå menar vi att som ett första steg måste kunskapsaspekten av jämställdhet skrivas in i examensordningarna. Det gäller alla examina, men det är särskilt viktigt och betydelsefullt i alla de utbildningar som leder till yrken som medför arbete med människor och behandlar människors liv – såsom lärare, läkare, sjuksköterskor, jurister, socionomer, psykologer, studievägledare m.fl. I till exempel lärarexamen finns i dag ett mål om att lärarstudenten ska inse betydelsen av könsskillnader i undervisningssituationen och vid presentation av ämnesstoffet. Vi menar att detta är både vagt och oklart och föreslår följande lydelse: *Lärarstudenten ska inse betydelsen av könsmaktsordning i skolans hela verksamhet och i undervisning, i relationen till eleverna likaväl som vid val av och presentation av ämnesstoff.*

För att underlätta samverkan mellan nyexaminerade och redan verksamma lärare måste också genuskunskap prioriteras i all lärarfortbildning. Detsamma gäller socionomer, läkare, sjuksköterskor, jurister, psykologer, studievägledare m.fl. Detta bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 27 oktober 2006

Rossana Dinamarca (v)

Torbjörn Björlund (v)

Siv Holma (v)

Eva Olofsson (v)

Egon Frid (v)

Elina Linna (v)

LiseLotte Olsson (v)